

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Správa pozemkové území se zaměřením na její výkon v nové právní úpravě

Studentská vědecká a odborná činnost

Kategorie: magisterské studium

2014

VII. ročník SVO

Autor: Viktor Hatina

Konzultant: doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D.

1. ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ A SOUHLAS S PUBLIKACÍ PRÁCE

Prohlašuji, že jsem práci předkládanou do VII. ročníku Studentské vědecké a odborné společnosti (SVO) vypracoval samostatně za použití literatury a zdrojů v ní uvedených. Dále prohlašuji, že práce nebyla ani jako celek, ani z podstatné části dříve publikována, obhájena jako součást bakalářské, diplomové, rigorózní nebo jiné studentské kvalifikační práce a nebyla předložena do předchozích ročníků SVO a jiné soutěže.

Souhlasím s užitím této práce rozšiřováním, rozmnožováním a sdělováním ve veřejnosti v neomezeném rozsahu pro účely publikace a prezentace PF UK, včetně užití třetími osobami.

V Praze dne 14.04.2014

.....

Viktor Hatina

2. OBSAH

1.	ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ A SOUHLAS S PUBLIKACÍ PRÁCE.....	1
2.	OBSAH	2
3.	POUŽITÉ ZKRATKY	3
4.	ÚVOD.....	4
4.1.	DOSTUPNOST ODBORNÉ LITERATURY.....	5
5.	POJMOVÉ VYMEZENÍ	5
5.1.	INTERTEMPORALITA HMOTNÉ A PROCESNÍ ÚPRAVY.....	5
5.2.	POZŮSTALOST	6
5.3.	NABYTÍ DĚDICTVÍ.....	9
5.4.	SPRÁVA POZŮSTALOSTI.....	11
6.	VÝKON SPRÁVY POZŮSTALOSTI	12
6.1.	ZÁVĚRA POZŮSTALOSTI.....	14
6.2.	SMLOUVY O ÚČTU	15
6.3.	PROKURA	16
6.4.	UPLATNĚNÍ DLUHŮ ZŮSTAVITELOVÝMI VĚŘITELI	17
6.5.	DAŇOVÁ POVINNOST ZŮSTAVITELE	17
6.6.	ŽIVNOST ZŮSTAVITELE	18
7.	ZÁVĚR	19
8.	POUŽITÉ ZDROJE	22
8.1.	PRÁVNÍ PŘEDPISY	22
8.2.	JUDIKATURA.....	22
8.3.	KOMENTÁŘE	23
8.4.	MONOGRAFIE	23
8.5.	ČLÁNKY.....	24

3. POUŽITÉ ZKRATKY

ZZ	zákon . 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.
Ob Z	zákon . 89/2012 Sb., občanský zákoník.
D	zákon . 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů .
J S	vyhláška Ministerstva spravedlnosti . 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů .
ObchZ	zákon . 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů .
ŽZ	zákon . 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů .
Ob Z 1964	zákon . 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů .
OS	zákon . 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů .
Ob Z 1950	zákon . 141/1950 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů .
OZO	číslo ský patent . 946/1811 Sb. z. s., obecný zákoník občanský, ve znění úpraveném do 31.12.1950.

4. ÚVOD

Rekodifikace soukromého práva, zpracovávaná p edchozích více než deset let, p inesla dnes již ú inný ob anský zákoník (Ob Z) a s ním i novou úpravu d dického práva, která je výrazn diskontinuitní k právní úprav p edchozí. Tomuto kodexu, který m l p inášet moderní úpravu ob anskoprávních vztah oprošt nou od p emíry kogentní regulace, jsou však v r zné mí e vytýkána ned sledná ešení, vnit ní nejednotnost i „n která zásadn vadná ešení v etn silných vliv totalitního práva, navzdory marketingové kampani zd raz ující práv odvržení totalitního d dictví“.¹

Úprava d dického práva pat í v rekodifikované úprav k nejvýrazn ji dot eným ástem. Oproti 27 paragraf m p edchozího zákoníku (OZ 1964), jich nová úprava obsahuje 245. Nov je zakotvena celá ada institut platných v d dickém právu p ed rokem 1951 a možnosti z stavitel ohledn dispozice s majetkem pro p ípad smrti jsou zna n rozší eny. Jedná se zejména o navrácení singulární sukcese formou odkaz , možnosti po ídit o svém majetku pro p ípad smrti d dickou smlouvou, umožn ní sv enského nástupnictví, p ípojování podmínek, p íkaz nebo doložení asu v záv ti a další. A koliv je ob anský zákoník vystav n na dispozitivnosti celé úpravy, v ásti absolutních majetkových práv a tedy i d dickém právu je úprava zásadn kogentní (§ 978 Ob Z).

Nová úprava d dického práva erpá zejména z vládního návrhu eskoslovenského ob anského zákoníku z roku 1937 a obecného ob anského zákoníku (OZO). Díky tomu je možné p í výkladu nové úpravy erpat z prvorepublikové pop . rakouské odborné a komentá ové literatury, kdy je z hlediska zpracovaného komentá e k obecnému zákoníku ob anskému t eba zmínit zejm. významné dílo Františka Rou ka a Jaromíra Sedlá ka z roku 1936.²

Tématem této práce je správa poz stalosti a její výkon. Vzhledem k tomu, že do nové úpravy nebyl p ejat institut ležící poz stalosti, platný na našem území do konce roku 1950, je pro zpracování tohoto tématu t eba erpat zejména z právní úpravy pozd jší, zasazené ovšem do kontextu úpravy erpající z období první republiky.

Hlavním cílem této práce je analýza nové právní úpravy z hlediska zm n, které rekodifikace p inesla, a poukázání na místa, která mohou být z hlediska výkladu í aplikace

---

¹ Viz ŠVESTKA, J. et al. *Ob anský zákoník : komentá . Svazek 1, (§ 1 až 654)*. Praha : Wolters Kluwer, 2014. s. XXXIX.

² V p vodním vydání ROU EK, F., SEDLÁ EK, J., et al. *Komentá k eskoslovenskému obecnému zákoníku ob anskému a ob anské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl t etí, (§§ 531 až 858.)*. Praha : V. Linhart, 1936, 680 s.

problematická. Smyslem tohoto záměru je pak vyvození již dříve dosažených poznatků v této oblasti, které budou použitelné v nové úpravě a usnadní aplikaci a výklad nových ustanovení. Za sledovanou oblast nevolím pouze soukromé právo, ale i n které předpisy ve veřejnoprávní, které na rekonstrukci reagovaly, konkrétně daňový řád (DR) a živnostenský zákon (ŽZ) v částech, které se týkají výkonu správy pozůstalosti.

V posuzovaných případech vycházím ze základního předpokladu, že nastala smrt z stavitele, nebo došlo k jeho prohlášení za mrtvého, je dána existence majetku tvořícího pozůstalost, dle dického titulu a skutečnosti, že osoba, jež se má stát dle dícem, z stavitele přežila, dle dictví neodmítla a není dle dicky nezpůsobilá ani platně vydána.

Práce je zpracována s ohledem na právní stav ke dni 01.04.2014.

4.1. DOSTUPNOST ODBORNÉ LITERATURY

V současné době není na trhu doposud k dispozici podrobnější komentované znění hlavy III části této občanského zákoníku, která se vnuje dle dického právu.³ Zdrojem k výkladu tak zůstává dle vodová zpráva,⁴ která však odpovídi na výkladové otázky poskytuje velmi zřídka. Podrobné komentáře jsou však již zpracovány k jiným částem občanského zákoníku⁵ a k občanským zákoníkům a procesním předpisům dle dívším,⁶ jejichž dostupnost není problémem.

5. POJMOVÉ VYMEZENÍ

5.1. INTERTEMPORALITA HMOTNÉ A PROCESNÍ ÚPRAVY

Specifikem intertemporálních ustanovení dle dického práva je vlastnost, že se procesní právo uplatňuje podle práva platného v době úmrtí z stavitele, což je pravidlo jinak běžné spíše v právu hmotném. Tento stav je dán provázaností norem hmotných právních s normami procesními, které mají u dle dického práva zvláštní význam, vzhledem k výraznému

---

³ Nakladatelství C. H. Beck předpokládá vydání tohoto komentáře v září 2014; blíže viz Občanský zákoník I. – V. se slevou 20 %. *Beck.cz* [online]. [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://www.beck.cz/obcansky-zakonik-i-v-se-slevou-20/>. Nakladatelství Wolters Kluwer pak předpokládá vlastní komentář v dubnu 2014; blíže viz Občanský zákoník - Komentář - Svazek I - VI. *Obchod.wkcr.cz* [online]. [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://obchod.wkcr.cz/obchod/pravo/obcansky-zakonik-komentar-svazek-i-vi.html>.

⁴ Viz například ELIÁŠ, K. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou dle vodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012, 1119 s.

⁵ V práci jsou použity (i) ŠVESTKA, J. op. cit. sub 1. a (ii) SPÁČIL, J., et al. *Občanský zákoník : komentář III. Věcná práva, (§ 976 - 1474)*. Praha : C. H. Beck, 2013, 1260 s.

⁶ V práci jsou použity (i) ELIÁŠ, K. *Občanský zákoník: velký akademický komentář : úplný text zákona s komentářem, judikaturou a literaturou podle stavu k 1.4 2008*. Praha: Linde, 2008, 2639 s. a (ii) DRÁPAL, L., BUREŠ, J., et al. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2009, 1600 s.

prvku soudní ingerence, který se v našem právu uplatňuje. Je však třeba upozornit, že i v procesních dích p edpis se vždy opírá o existující struktury justice a státních orgánů v dané době. Tato ustanovení budou iasto objektivně neaplikovatelná, proto není možné toto pravidlo aplikovat bezvýjimně.⁷ Je však třeba užívat procesních p edpis tak, aby mohlo dojít k naplnění hmotného právního nároku, jež se může zpravidla bez problémů opírat i o historický právní p edpis.

Pravidlo užití práva platného (a i jiného) v den smrti z stavitele pro účely dích platí i podle občanského zákoníku (§ 3069 a násl. Ob Z). Pro případ, že z stavitel zemře za účinnosti občanského zákoníku, vychází se z pojetí, že je třeba zhojit neplatnost i vady těchto jeho projevů poslední vůle, které z stavitel učinil za účinnosti předchozí právní úpravy, jsou-li podle dřívějších p edpis neplatné i jinak vadné, ale vyhovují-li jeho úpravě. To se týká pořízení pro případ smrti, vedlejších doložek v pořízení pro případ smrti, dovtoku, smluv o zeknutí se dích a prohlášení o vydání.

Stejně tak procesní úprava řízení o pozůstalosti, provedená od počátku tohoto roku zákonem o zvláštních řízeních soudních (ZZS), se uplatní pouze pro případy úmrtí, k nimž došlo nejdříve v roce 2014. Poněkud nesystémově a v rozporu s dřívější novelizační praxí, však toto přechodné ustanovení nenalezneme v zákoně o zvláštních řízeních soudních, ale v čl. II odst. 3 zákona č. 293/2013 Sb., kterým byla předchozí procesní úprava provedená v ustanoveních § 175a až 175ze OS v tomto zákoně zrušena.⁸

5.2. POZŮSTALOST

Od počátku roku 2014 je zapotřebí v dích právu rozlišovat pojem „pozůstalost“, který svádí pro vztah k z staviteli a k majetku, který jím byl zanechán a pojem „dích“, kterým rozumíme pozůstalost ve vztahu k dích.⁹ Pozůstalost je vymezena jako celá jmění z stavitele, kromě práv a povinností vázaných výlučně na jeho osobu, ledaže byly jako dluh uznány nebo uplatněny u orgánu ve stejné moci (§ 1475 Ob Z). Pozůstalostí je zde tedy míněna ta část jmění z stavitele, která je způsobilá přejít na dích jako na právního nástupce. Citované

---

⁷ Viz BÍLEK, P., ŠEŠINA, M. *Dích právo v p edpisech let 1925-2001 : Zákony s poznámkami*. Praha : C. H. Beck, 2001, str. XIII až XIV.

⁸ V okamžiku, kdy byla procesní úprava řízení o dích vložena do občanského soudního řádu, bylo odpovídající přechodné ustanovení zařazeno do novely, která novou úpravu do zákona vkládala a nikoliv do p edpisu, který předchozí úpravu provedenou zákonem č. 95/1963 Sb., o státním notářství a o řízení před státním notářským úřadem, ve znění pozdějších p edpis, zrušil. Srovnej čl. II bod 2 zákona č. 263/1992 Sb.

⁹ Předchozí právní úprava označovala souhrn majetkových práv a povinností z stavitele, které jeho smrtí nezanikají ani nepřecházejí na právního nástupce jiným způsobem, pojmem „dích“ a používala tento pojem jak ve vztahu k z staviteli, tak ve vztahu k nabyvateli.

ustanovení dále vymezuje dědice jako osobu, které náleží dědické právo, tj. právo na pozůstalost, nebo na poměrný podíl z ní. Rozlišení těchto pojmů v nové úpravě tedy vymezuje samotný vztah dědice k pozůstalosti. Vymezení osoby dědice má dále význam v odlišení od odkazovníka, kterým se rozumí osoba, jež má odkazem zřízení pohledávku na vydání určité věci (popř. jedné či několika věcí určitého druhu) nebo na zřízení určitého práva. Podle Karla Eliáše se občanský zákoník „dívá na pozůstalost jako na zvláštní jmění, na něž sice mají od zřetele smrti právo dědici, ale které přece jen vyžaduje zvláštní správu“.¹⁰

5.2.1. LEŽÍCÍ POZŮSTALOST

Ležící pozůstalost (*hereditas iacens*) je pojmem vztahujícím se k právní úpravě nabývání dědictví podle obecného zákoníku občanského. Institut ležící pozůstalosti nebyl do občanského zákoníku přijat, přičemž je poukazováno na skutečnost, že nepřiznání právní subjektivity pozůstalosti v době jejího projednávání, bude přinášet teoretické i praktické problémy.¹¹ Namísto existence ležící pozůstalosti je podle současné úpravy nadále uplatňována správa dědictví v režimu, který zná naše dědické právo od roku 1951.

Podle obecného zákoníku občanského v období od smrti zřetele do právní moci rozhodnutí o odevzdání pozůstalosti má soubor práv a povinností, který má přejít na dědice, právní subjektivitu a označována se jako ležící pozůstalost. „*Představujeme si zde jakousi osobu smyšlenou, která tento majetek drží, a (...) která jest subjektem veškerých práv a závazků v pozůstalosti jsoucích.*“¹² Za ležící pozůstalost jednal soudem ustanovený zástupce, pokud se povoláný dědic přihlásil k pozůstalosti, stal se zástupcem on. Ležící pozůstalost byla nadána aktivní i pasivní žalobní legitimací. Před samotným přejetím dědictví se na pozůstalost hledělo, jako kdyby byla dosud v držení zřetele, čímž byla dána podstata ležící pozůstalosti, kdy bylo jasné stanoveno, že do přejetí celé pozůstalosti dědici, je pozůstalost fakticky bez vlastníka.¹³ Právní fikce, která za držitele pozůstalosti považovala zřetele, byla základem pro vytvoření samostatného právního režimu ležící pozůstalosti. Pro tento režim byla přijata

---

¹⁰ Viz ELIÁŠ, K., HAVEL, B., BEZOUŠKA, P. a ŠUSTROVÁ, D. *Občanské právo pro každého: pohledem (nejen) tváří nového občanského zákoníku*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika ve spolupráci s advokátní kanceláří PRK Partners, 2013, s. 300.

¹¹ Viz ŠVESTKA, J. et al. op. cit. sub 1, s. LX.

¹² Viz MATOUŠ, R. *Rádce pozůstalým po zemřelých a padlých*. Praha: Nakladatel Jos. R. Vilímek, 1914, s. 14.

¹³ Viz ustanovení § 547 OZO. Dále srovnej také současné rozsudky Nejvyššího soudu (i) ze dne 21.10.1997, sp. zn. 2 Cdo 1138/96, publikované v příloze časopisu Soudní judikatura č. 7/1998 a (ii) ze dne 27.05.2004, sp. zn. 22 Cdo 2285/2003, dostupný online na: <http://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/lezici-pozustalost-40679.html>.

ada definičních teorií,¹⁴ které se tak musely vypořádat s dočasnou ztrátou subjektu jako nositele práv a povinností, který mohl vykonávat právní ochranu takového souboru práv a povinností.¹⁵

Ustanovení § 797 OZO výslovně zakazovalo svémocné ujednání se držby dědictví. Osobám povolaným k dědictví se dědictvé právo nabízelo (*deferovalo*), neznámí dědicové byli vyrozumíváni ediktem. K nabytí dědictví se od nich vyžadoval výslovný projev v le v podobě dědictvé přihlášky,¹⁶ která nesměla obsahovat žádné podmínky. Pokud dědic ve stanovené době přihlášku nepodal, hledalo se na něho, jako by se dědictvého nápadu nedožil,¹⁷ a tomu pro jeho postavení jako dědice svěřil zákonný, testamentární i smluvní děvod. Okamžikem úmrtí zřizovatele tedy docházelo pouze k nápadu pozstalosti (*delaci*) domnělým dědicem, kteří měli možnost přijetím i odmítnutím dědictví projevit svou vůli, zda se dědicem stát chtějí nebo ne (aditivní princip). Na kterém dědicem však mohlo být dědictvé právo nabídnuto (*deferováno*) až později a to zejména v případě, kdy dědictvý titul obsahoval odkládací podmínku, která nebyla dosud splněna.¹⁸ Domnělý dědic, tedy ten, kdo měl z pohledu sobilosti stát se na základě takového titulu dědicem, byl označován před vlastním nabytím dědictví jako tzv. *delát*. Teprve doručením odevzdací listiny nabyl dědic k dědictví vlastnické právo.

Z procesního hlediska bylo dědictvé právo ve vazbě na ležící pozstalost upraveno jako pozstalostní řízení císařským patentem č. 208/1854 z. r., kterým se zavádí nový zákon o soudním řízení v nesporných věcech právních, ve znění pozdějších předpisů. Pokud tento předpis nestanovil jinak, užíval se zároveň zákon č. 100/1931 Sb. z. a n., o základních ustanoveních soudního řízení nesporného. Pozstalostní soud vyrozumíval domnělé dědice o dědictvém nápadu a soudně je vyzýval, aby podali dědictvou přihlášku. Samotné vyrozumění však nezakládalo žádný konstitutivní nárok, dědic mohl podat přihlášku i bez tohoto vyrozumění.

Poté, co soud na základě přihlášky uznal někoho dědicem, který zároveň splnil všechny povinnosti, bylo mu dědictví odevzdáno tzv. odevzdací listinou, čímž bylo projednání pozstalosti považováno za skončené. Odevzdací listina deklarovala, že delát, jako osoba povolaná k dědictví, prokázala svůj dědictvý titul a zároveň konstituovala před soudem pozstalost

---

¹⁴ Definice považující ležící pozstalost za zvláštní druh právnické osoby, konstrukce vycházející z úřadu ležící pozstalosti a další.

¹⁵ Viz KR MĀ, J. Právo občanské V. Právo dědictvé. 2. dopl. vyd. Praha : Věšhrad, 1933, s. 80 a násled.

¹⁶ Ibidem, s. 69.

¹⁷ Viz ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné*. 3. díl, 5. vyd. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2009, s. 284.

¹⁸ Viz KR MĀ, J. op. cit. sub. 15, s. 6 a 41.

do držby d díc .¹⁹ P ed tímto okamžikem d dící mohli být pouze správci, opatrovateli nebo zástupci poz stalosti. Okamžikem odevzdání d dící nabývali k d dictví vlastnické právo.

5.3. NABYTÍ DĚDICTVÍ

D dické právo podle sou asné úpravy vzniká smrtí z stavitele (§ 1479 Ob Z) a soudem je nabytí deklaratorn potvrzováno. Tento zp sob nabývání d dictví je na našem území uplat ován od roku 1951, kdy byl zaveden ustanovením § 509 Ob Z 1950, a je tedy odlišný s nabýváním v režimu ležící poz stalosti.²⁰ D dictví se tedy v zásad nabývá okamžikem úmrtí z stavitele, ovšem tak tomu nemusí být vždy, jako tomu bylo za právní úpravy ú inné v období od roku 1951 do roku 2013 (§ 509 Ob Z 1950 a § 460 Ob Z 1964).

Nová úprava v n kterých p ípadech umož uje odklad okamžiku nabytí d dictví v p ípad , kdy je d dictví nabýváno na základ po ízení pro p ípad smrti, což je návratem k úprav ú inné do konce roku 1950. Z stavitel m že v záv ti ur it nebo v d dické smlouv sjednat, že okamžik nabytí d dictví bude vázán na jinou skute nost nebo spln ní podmínky. Okamžikem úmrtí z stavitele tedy d díc získává pouze právo na poz stalost nebo na pom rný podíl z ní. Kdy toto právo dosp je, však záleží na r zných okolnostech a zejména d dickém titulu. Ten, komu sv d í jako d dický titul zákonná posloupnost, nabývá d dictví okamžikem smrti z stavitele. Pokud však bude d díc d dit na základ záv ti nebo d dické smlouvy, m že být dosp lost d dického práva vázána na spln ní podmínky, doložení asu nebo p í povolání sv enského nástupce.

Z stavitel m že na ídit, že d dictví má povolaná osoba nabyt nikoliv okamžikem jeho smrti, ale n kterým okamžikem pozd jším nebo že povolaná osoba má být d dícem jen po ur itou dobu. V p ípad , že je n kdo ustanoven d dícem s odkládací podmínkou, nabývají d dictví osoby povolané za d díce pro p ípad odkládací podmínky nebo, pokud není stanoveno nijak, zákonní d dícové. K nabytí d dictví následným d dícem dochází až v okamžiku spln ní odkládací podmínky. P ední d díc má pak vlastnické právo omezené, spojené s právy a povinnostmi, které p íslušejí poživateli, v této sf é má tedy obdobné povinnosti, jako d díc v p ípad na ízení sv enského nástupnictví (§ 1520 až 1524 Ob Z). Z stavitel m že d dící

---

¹⁹ Srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21.10.1997, sp. zn. 2 Cdon 1138/96, publikovaný v p floze asopisu Soudní judikatura . 7/1998.

²⁰ Ur itou podobu s nabýváním d dictví v režimu ležící poz stalosti lze shledat v p echodu da ové povinnosti na d díce, která na d díce nep echází v okamžiku úmrtí z stavitele, ale až okamžikem pravomocného usnesení o potvrzení nabytí d dictví. Blíže viz ást 6.5 Da ová povinnost z stavitele.

také na ídit, aby s d dictvím nakládal ur itým zp sobem, pop . aby n co vykonal nebo opominul.²¹

Náhradnictví neboli vulgární substitute (§ 1507 a násl. Ob Z) je podle své povahy také institutem s odkládací podmínkou. Substitut m že nabyt d dictví teprve v okamžiku, kdy je spln na podmínka za které dojde k náhradnictví. Substitut se musí tohoto okamžiku dožít a musí být zp sobilý d dit. Z stavitel m že také z ídit sv enské nástupnictví neboli substituci fideikomisární (§ 1512 a násl. Ob Z), kdy ur í, za jakých podmínek se uskute ní p echod poz stalosti z d dice na substituta a m že na ídit, že tento p echod má nastat po smrti d dice, po ur ité dob nebo až n jaká skute nost nastane.

Tato úprava ovšem neznamená návrat k ležící poz stalosti a d dickým p íhláškám, a zvlášt v p ípadech výše zmín ných odklad získávala dle obecného zákoníku ob anského svého napln ní, kdy bylo t eba poz stalost spravovat ve zvláštním režimu po dlouhou dobu. Zákonodárce ovšem dosp l k záv ru, že d vod m nit dosavadní p ístup k ešení této otázky není dán. Ohledn d dických p íhlášek se zákonodárce ve vlastní d vodové zpráv odvolává také na d vodovou zprávu ke švýcarskému ob anskému zákoníku, která tuto úpravu podpo ila argumentem, že d dictví se ast ji p íjímá, než odmítá, a projev , kterými se d dictví odmítá, tak bude in no mén , než by tomu bylo v opa ném p ípad .

Nabytím d dictví dochází k p echodu ur itých práv a povinností ze z stavitele na jeho právního nástupce a to zp sobem tzv. univerzální sukcese. Jedná se o taková práva a povinnosti, která smrtí z stavitele nezanikají a nep echázejí na jiné subjekty jinak než cestou d d ní. Univerzální sukcese se vyzna uje tím, že právní nástupce tímto zp sobem vstupuje do veškerých majetkoprávních pom r svého p edch dce a to bez vazby na v domí o obsahu a rozsahu t chto pom r a to jak na stran aktiv tak i pasiv. Prvorepubliková literatura podobu univerzální sukcese popisuje na p ípadu kruhu p edstavujícího souhrn práv a povinností, v jehož st edu sedí lov k. „*Zem e-li lov k, dlejší ve st edu svého právního okruhu, zm ní se ledaco, kruh se zúží nebo rozší í v jistých sm rech, ale trvá - a osobnost, která byla st edem jeho, odešla*“.²² Do tohoto kruhu, nebo jeho ásti, do oblasti právních pom r zem elého vstupují d dící a to podle pom r ur ených pom rem k celku.

Práva a povinnosti z stavitele tedy p echázejí na d dice p ímo, již samotnou právní událostí, kterou je smrt z stavitele, i když v tuto chvíli není o d dictví dosud rozhodnuto. Nabytí d dictví tak soud potvrzuje ex tunc se zp tnými ú inky k okamžiku úmrtí z stavitele, i když

---

²¹ Ve vazb na právní úpravu obecného zákoníku ob anského srovnej KR MÁ , J. op. cit. sub. 15, s. 41 až 45.

²² Viz SVOBODA, E. *D dické právo*. Praha : Vesmír, 1921, s. 12.

od tohoto okamžiku již mohla uplynout řada let a majetek mohl být především dělen různými změnami, k nimž došlo v mezidobí před úmrtím zůstavitele a právní mocí potvrzení o nabytí dědictví a které dědic nemusel mít možnost nijak ovlivnit.

Stav, kdy dědici nabývají dědictví již v okamžiku úmrtí zůstavitele, ovšem neznamená, že je za této situace následné rozhodnutí o dědictví již vždy pouze deklaratorní. V rámci řízení o dědictví zůstává i dnes k řešení celá řada otázek, které jsou především nesporného řízení, které je vedeno notářsky jako soudními komisariáty, které k provedení úkonů v řízení o dědictví soud povazuje, a jehož jménem také notářské řízení vedou (§ 100 ZZ). Pokud se v řízení vyskytne sporná otázka (např. otázka existence děvodů dědů), po marném pokusu o odstranění sporu dohodou účastníků odkáže soudní komise toho z dědiců, jehož právní děvod je slabší, aby své právo uplatnil žalobou před soudem (§ 1672 a 1673 ObZ). Pokud je například schválena dohoda o vypořádání dědictví, ve které si dědici rozdělí dědictví zcela jinak, než by odpovídalo dědickým podílům, má toto schválení konstitutivní dopad.²³

5.4. SPRÁVA POZŮSTALOSTI

V právní úpravě, kde není zakotven institut ležící pozůstalosti, je zapotřebí řešit problematiku dispozice s majetkem, který je součástí pozůstalosti, do doby potvrzení jeho nabytí dědici. Současná právní úprava zakotvuje správu pozůstalosti v § 1677 až 1683 ObZ.

5.4.1. OSOBA SPRÁVUJÍCÍ POZŮSTALOST

Do konce roku 2004 mohl být ke správě dědictví ustanoven pouze správce dědictví a to pouze v rámci neodkladných a zajišťovacích opatření v rámci ustanovení § 175e a 175f OSŘ. Od roku 2005 byla do občanského zákoníku z roku 1964 zakotvena ustanovení § 480a až 480e, která umožnila ustanovit správce dědictví zůstavitelem. Dědici mohli od té doby v rámci dědického řízení nakládat nebo initi jiná vhodná opatření pouze s majetkem, ohledně kterého nebyl ustanoven správce dědictví.²⁴

Podle současné úpravy může pozůstalost spravovat na základě § 1677 ObZ buďto správce pozůstalosti povolaný zůstavitelem,²⁵ vykonavatel závěti,²⁶ pokud není povolán

---

²³ Viz ELIÁŠ, K. op. cit. sub 6 (i), s. 1135.

²⁴ K zakotvení institutu správce dědictví do našeho právního řádu blíže viz KARHANOVÁ, M. Správce dědictví jako hmotný právní institut českého právního řádu. *Ad Notam*. Praha: C. H. Beck, 2006, r. 12, č. 5, s. 141 až 148.

²⁵ Zůstavitel může správce povolat formou veřejné listiny, povolání se může vztahovat k celé pozůstalosti nebo jen k její části a může být spojeno s určitými povinnostmi a se zplněním správcem (§ 1556 odst. 1 ObZ).

²⁶ Pro povolání vykonavatele závěti není vyžadována forma veřejné listiny. Úkolem vykonavatele je primárně dbát o řádné splnění poslední vůle zůstavitele s péčí řádného hospodáře. Náleží mu všechna práva potřebná k splnění jeho úkolů, včetně práva před soudem hájit platnost závěti, namítat neplatnost dědice nebo odkazovníka a

K tomu, aby mohl soud udělit takový souhlas, musí být ovšem nejprve znám okruh dědiců, na jejichž zájmy musí brát soud zřetel. Tento postup je ovšem dosti problematický, nebo do pravomocného skončení řízení o pozstalosti není možné nikdy uzavřít okruh dědiců s jistotou, že se v jeho průběhu neobjeví další dědic.

V rámci výkonu prosté správy musí být její výkon prováděn tak, aby nedošlo ke snížení hodnoty pozstalosti; pokud by k tomu mělo dojít, je zapotřebí souhlasu pozstalostního soudu. Zákon o zvláštních řízeních soudních ukládá osobě vykonávající správu povinnost (a) prodat se souhlasem soudu majetek, který nelze uchovat bez nebezpečí škody nebo nepoměrných nákladů (pokud nepodléhá rychlé zcházení), (b) vyrozumět o smrti z stavitele penzijní ústav, u nichž měl z stavitelů et, (c) vyrozumět o smrti z stavitele známé věřitele a dlužníky z stavitele (§ 160 ZZ). Osoba vykonávající správu pozstalosti a nájemce v dědic má také právo vypovědět nájem z stavitele do 3 měsíců poté, co se dozvedl o smrti nájemce (§ 2293 odst. 2 ObZ).

Kdo spravuje pozstalost, vykonává její prostou správu, v rámci které poskytuje splátky na zaplacení osobám, které na ně mají právo (§ 1678 odst. 1 ObZ). Při správě lze z pozstalosti něco zcizit nebo použít jako jistotu, vyžaduje-li to zájem na zachování hodnoty nebo podstaty spravovaného majetku, jinak za protiprávně. Správce pozstalosti nebo vykonavatel závazků mohou uinit úkon přesahující rozsah prosté správy majetku, souhlasí-li s tím dědici, bez jejich dohody nebo v případě zůstatkové osoby pod zvláštní ochranou se vyžaduje souhlas soudu (§ 1679 ObZ).

Nově je umožněno, aby soud dědici, jehož dědické právo je již jasně prokázáno, povolil i před skončením řízení o dědictví,³⁰ aby s určitými pozstalostními podmínkami volně nakládal, pokud je splněny poslední vůle z stavitele zabezpečeno nebo souhlasí-li ostatní spoludědicové, nepominutelní dědicové a odkazovníci a není-li spor o dědické právo (§ 1680 ObZ).

Pokud se dědici ujmou pozstalosti před potvrzením nabytí dědictví fakticky takovým způsobem, že jednotlivé majetkové kusy z pozstalosti smísí se svým vlastnictvím, zpeněží je a věc s nimi nakládají tak, že znemožní věřitelům domoci se zjištění, jaký je rozsah aktiv, která z stavitelů zanechal, nemohou se dovolávat výhod, jež by jinak měli ze soupisu pozstalosti (§ 1681 odst. 1 ObZ).

Na správu pozstalosti se použije také obecná úprava správy cizího majetku provedená v díle 6 hlav II části třetí občanského zákoníku. Úvodní ustanovení § 1400 ObZ tento díl

---

³⁰ Zákon zde chybně užívá pojem „řízení o dědictví“, který nekorresponduje terminologicky s procesní úpravou „řízení o pozstalosti“ v části III. části druhé ZZ.

vymezuje tak, že každý, komu je svěřena správa majetku, který mu nepatří, ve prospěch n koho jiného (beneficianta), je správcem cizího majetku. Jedná se o úpravu obecnou, před kterou budou mít přednost ustanovení *lex specialis* v konkrétních případech správy cizího majetku.

Zákon výslovně nestanoví, zda správa pozůstalosti spadá do obecné úpravy správy cizího majetku. Pro přijetí tohoto závěru je zapotřebí interpretovat výše citované ustanovení § 1400 Ob Z. V případě, kdy správu pozůstalosti vykonává jediný dědic, spravuje *de facto* svůj majetek, který mohl nabýt již okamžikem úmrtí zůstavitele a to ve svůj prospěch. Pokud správu vykonává více dědiců, spravují společně podíly na pozůstalosti ostatních dědiců a z části majetek svůj ve prospěch vlastní a prospěch spoludědiců. V případě ustanovení správce dědictví mimo okruh dědiců, bude správce spravovat majetek cizí ve prospěch dědiců. Ve většině případů bude tedy spravován z části vlastní majetek, což není v souladu s tímto jazykovým výkladem ustanovení § 1400 Ob Z. Vymezení správy cizí v cizí je ovšem úpravou obecnou, která dopadá na řadu případů právně odlišných režimů a neměla by vylučovat správu, při níž je správce vlastníkem spravovaného majetku, ale správu vykonává zároveň ve prospěch n koho jiného. K tomuto závěru se přiklání i Jiří Špáčil, který správu pozůstalosti považuje za jeden z režimů obecné úpravy správy cizí v cizí.³¹ Vždy bude ale zapotřebí tuto obecnou úpravu poměřovat s úpravou správy pozůstalosti a jejím režimem, jemuž bude muset obecná úprava ustoupit.

6.1. ZÁVĚRA POZŮSTALOSTI

Podle důvodové zprávy k ustanovení § 1682 Ob Z, za situace, kdy jsou dědicové známí, přítomní a svéprávní, a kdy není ani důvod k pochybnostem, zda majetek, který zůstavitel zanechal, postačí k pokrytí dluhů, budou plně dostačující ustanovení o správě pozůstalosti. V některých zvláštních případech však bude na místě, rozhodne-li soud o závěru pozůstalosti. Na základě tohoto ustanovení u jiní soud bez odkladu opatření zajišťující pozůstalost (závěru), jestliže (a) není který z dědiců svéprávný, (b) není který z dědiců je neznámého pobytu, (c) je obava, že je pozůstalost předlužena, (d) věřitel navrhl odloučení pozůstalosti, nebo (e) je-li tu jiný důležitý důvod pro zvláštní opatření. Ti, kdo byli dotčení opatřením soudu směřujícím k zajištění majetku zůstavitele, se stávají účastníky řízení o pozůstalosti, pokud jimi nejsou již z jiného právního důvodu (§ 116 ZZ).

Do občanského zákoníku jako hmotně právního předpisu tak zde byla převzata úprava neodkladných a zajišťovacích opatření provedená dříve v § 175e OS, která byla vázána

---

³¹ Viz ŠPÁČIL, J., et al. op. cit. sub 5 (ii), s. 1155.

na obecný zájem nebo dležitý zájem účastníků. Nově jsou tedy dle vody pro tento postup vymezeny v ustanovení § 1682 ObZ konkrétněji, by demonstrativním výčtem. Úprava je dále z procesní stránky obsažena v ustanovení § 149 ZZ, na základě kterého, na žádání soud závru pozstalosti, zajistí majetek, o němž lze mít za to, že patří z staviteli, uložením do úschovy u soudu, soudního komisaře nebo u vhodného schovatele, popřípadě zapeťetním v z stavitelov byt nebo na jiném vhodném místě.

Zapeťetní bytu se často pojí se soupisem na místě samém, které je jedním ze způsobů realizace závru pozstalosti. Zpravidla se k jeho provedení postupuje v případech, kdy není soudu známa žádná osoba informovaná o osobních poměrech z stavitele, jeho majetku a dlužích, která by mohla být vyslechnuta v rámci předložení. ³² Zapeťetní bytu nelze provést, nebyl-li z stavitel jeho jediným uživatelem nebo brání-li tomu jiná závažná okolnost (§ 85 odst. 2 J.S.). Z rozhodnutí Městského soudu v Praze z 13.09.1965 ³³ lze převzít závru ohledně skutečnosti, že účelem zapeťetní není znemožnění dle dle v užívání bytu, jiného prostoru i obecně dle dle v cí. Stejně tak je možno i za souhlasné úpravy aplikovat rozhodnutí Krajského soudu v Praze z 07.12.1954, ³⁴ z něhož plyne, že zajištění pozstalosti se může týkat i předmětů, které jsou v držbě jiných osob než dle dle; předmětem takového zajištění může být i věc, jejíž vlastnictví je pochybné nebo sporné.

Soud může také postupit k zákazu z výplaty z účtu nebo vkladní knížky (§ 150 odst. 1 ZZ). Pominou-li pro to dle vody, soud zákaz zruší (§ 85 J.S.). Postupit může také k vydání usnesení, kterým uloží dlužníkům, aby plnění skládali do soudní úschovy s upozorněním, že plnění provedená jinam nebudou mít za následek splnění dluhu (§ 151 ZZ). Zajištění majetku je dále možné provést například zajištěním motorového vozidla, by jí právní úprava výslovně nezmiňuje.

6.2. SMLOUVY O ÚČTU

S účinností od roku 2005 byla do obchodního zákoníku přijata ustanovení § 715a a 719a, která doplnila úpravu smlouvy o účtu a smlouvy o vkladovém účtu v tom smyslu, že umožnila pokračovat v přijímání prostředků na běžný i vkladový účet a ve výplatách a platbách z tohoto

---

³² Viz BARTOŠ, J. O soupisech v dle dle a pozstalostním řízení. *Ad Notam*. Praha, 2013, ro. 19, . 3, s. 7 a násl.

³³ Viz Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 13.09.1965, sp. zn. 11 Co 358/65, uveřejněn pod Rc 41/1966 Sb. NS.

³⁴ Viz Rozhodnutí Krajského soudu v Praze ze dne 07.12.1954, sp. zn. 19 Co 597/54, uveřejněn pod Rc 37/1955 Sb. NS.

ú tu i po úmrtí majitele. Byl tím legislativně posvězen názor, že je žádoucí, aby na ú tu docházelo i nadále k obrátu peněžních prostředků.

Dnes zákon stanoví v souladu s úpravou obchodního zákoníku v § 2666 Ob Z dispozitivní pravidlo, že zemřelý majitel ú tu, zastaví ten, kdo vede účet, v den následující po dni, kdy mu byla smrt majitele ú tu doložena, ty výplaty z hotovosti a převody peněžních prostředků z ú tu, o kterých majitel ú tu určil, že se v nich po jeho smrti pokračovat nemá. Ustanovení § 2664 Ob Z pak plyne, že nevyplývá-li ze zmocnění opak, zmocnění k nakládání s peněžními prostředky na ú tu nezaniká smrtí zmocnitele.

Akoliv se obchodní zákoník v závazkovém právu vztahuje pouze na závazky, které vznikly po jeho vstoupení v účinnost (pokud není mezi stranami ujednáno jinak), smlouva o ú tu spadá na základě § 3077 odst. 1 Ob Z mezi jednu z výjimek. Její právní úpravou se řídí všechny smlouvy o ú tu uzavřené před účinností obchodního zákoníku a tedy i ustanovení § 2666 Ob Z se uplatní na případy úmrtí zavedené po 01.01.2014. Je však třeba dodat, že ve smlouvě o ú tu, podle obchodních podmínek, může být ujednání odchylné od zákona.

Na rozdíl od stávajícího obchodního zákoníku však úprava nekonstatuje výslovně, že smrtí majitele účet nezaniká, k čemuž dodává důvodová zpráva, že tento závěr jednoznačně vyplývá z obou právních uvedených ustanovení a také z obecného § 2009 Ob Z.

Zakázal-li soud v rámci závazné povinnosti výplatu z ú tu, oprávněný zmocněncem z stavitele nakládat s peněžními prostředky na ú tu tím nejsou dotčena (§ 150 odst. 2 ZZ).

6.3. PROKURA

Právní úprava prokury byla s účinností obchodního zákoníku přesunuta z § 14 ObchZ do ustanovení § 450 až 456 Ob Z. Obchodní zákoník v § 456 stanoví, že smrtí podnikatele prokura nezaniká, ledaže bylo ujednáno něco jiného. Důvodová zpráva poukazuje na to, že se zachovává předchozí právní pravidlo zakotvené v § 14 odst. 7 ObchZ, nevyjadřuje se ovšem již k tomu, že z obchodního zákoníku neprevzala podrobnější úpravu tohoto režimu. Obchodní zákoník dále v citovaném ustanovení stanovil, že „*po smrti podnikatele však může prokurista konat jen úkony v rámci obvyklého hospodaření, a je povinen podat neprodleně návrh na zápis tohoto omezení prokury soudu (...). Úkony přesahující rámec obvyklého hospodaření může prokurista konat jen se souhlasem soudce a se svolením soudu.*“ Jelikož bližší úpravu rozsahu zástupního oprávnění v případě, kdy je zmocnění vykonáváno i po smrti zmocnitele, obecná úprava zastoupení a smluvního zastoupení (§ 436 až 449 Ob Z) neupravuje, zůstává spornou otázka, nakolik smrt podnikatele znamená omezení zástupního oprávnění pro prokuristu, pokud

to není mezi podnikatelem a prokuristou ujednáno. V tomto smru je sporný i st et jednání osoby vykonávající správu poz stalosti a prokuristy.

6.4. UPLATNĚNÍ DLUHŮ ZŮSTAVITELOVÝMI VĚŘITELI

Nová úprava p inesla zm nu v postavení v ítel a jejich možnosti uplatnit na d dicích dluh, který na n v rámci d dictví p ešel, pokud délka poz stalostního ízení p esáhne délku proml ecí lh ty. K odvrácení d sledku proml ení musí v ítel své právo uplatnit, což je pro v ítele náro né v okamžiku, kdy neví, v í komu má toto právo uplat ovat.³⁵ Zatímco podle d ív jší úpravy úmrtí dlužníka nem lo na proml ení pohledávky vliv a v ítel se tedy musel domáhat pln ní asto v okamžiku, kdy d íc ještě nebyl znám,³⁶ podle ustanovení § 643 odst. 1 Ob Z proml ecí lh ta uplyne šest m síc ode dne, kdy bylo d dící nabytí d dictví potvrzeno. V ítel má tak v p ípad , kdy dlužník zem e p ed uplynutím proml ecí lh ty a d dictví není potvrzeno p ed jejím skon ením, možnost vy kat na potvrzení d dictví a v prodloužené lh t sv j nárok uplatnit. Zákon mu ovšem nebrání ani v postupu, domáhat se svého nároku v í osob spravující poz stalost. Správce však nemusí požadovaný nárok z poz stalosti uspokojovat, pokud soud vyzve v ítele k ohlášení a doložení jejich pohledávek, do doby než bude vyhledávání v ítel ukon eno.

6.5. DAŇOVÁ POVINNOST ZŮSTAVITELE

V návaznosti na úpravu správy poz stalosti v Ob Z byl novelizován da ový ád v úprav p echod da ové povinnosti na d dice. Pro ú ely správy daní je stanovena právní fikce „prodloužení života“ z stavitele až do okamžiku nabytí právní moci usnesení, kterým se kon í ízení o poz stalosti (§ 239a odst. 1 D). Da ová povinnost tedy z staviteli vzniká až do okamžiku skon ení ízení o poz stalosti a na d dice p echází okamžikem pravomocného potvrzení nabytí d dictví.³⁷

---

³⁵ Viz nap . ELIÁŠ, K., HAVEL, B., BEZOUŠKA, P. a ŠUSTROVÁ, D. op. cit. sub. 10, s. 108.

³⁶ Podle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 14.06.2006, sp. zn. 32 Odo 169/2006, bylo d íve na míst tuto situaci ešit tak, že pokud ú astníku ízení nebyl p í podání žaloby znám okruh d íc z probíhajícího d dického ízení, jenž by m l stát v daném ízení na stran žalované, bylo t eba ízení ve smyslu § 109 odst. 2 písm. c) OS p erušit do doby, než bude znám okruh d íc . Ozna ení žalované strany zn lo na neznámé d dice po z staviteli.

³⁷ V p ípad správy daní není aplikována konstrukce nabytí d dictví okamžikem smrti z stavitele, k tomu blíže viz ást 5.3 Nabytí d dictví. V d vodové zpráv k nov p íjatým ustanovením § 239a až 239d D je uvedeno, že „tato konstrukce se v oblasti správy daní jeví jako komplikovaná, nebo je ú eln jší spojit okamžik p echodu da ových povinností z stavitele na d dice až s okamžikem, kdy je totožnost oprávn ěného d dice na jisto postavena a tento je také schopen se uplatn ní svých da ových práv a pln ní svých da ových povinností reáln ujmout.“

Osoba spravující poz stalost má plnit da ovou povinnost z stavitele, a to vlastním jménem na účet poz stalosti (§ 239b odst. 1 D). Podat ádné da ové tvrzení³⁸ je povinna (i) do t í m síc ode dne smrti z stavitele, a to za ást zda ovacího období, která uplynula p ede dnem jeho smrti (tuto lh tu nelze prodloužit) a (ii) do t iceti dn ode dne skon ení ízení o poz stalosti, a to za ást zda ovacího období, která uplynula do dne p edcházejícího dni skon ení ízení o poz stalosti (§ 239b odst. 4 a 5 D).

Zkrácení lh ty podle § 239b odst. 4 D k podání da ového tvrzení z d ív jších šesti na t i m síce je dle d vodové zprávy k § 239b D od vodn no tím, aby m l správce dan reálnou možnost nedoplatky z stavitele v ízení o poz stalosti v as uplatnit. Osoba spravující poz stalost musí v této lh t podat za z stavitele ádné da ové tvrzení za ást zda ovacího období, které uplynulo do dne p edcházejícího dni smrti z stavitele, což se vztahuje i na p ípady, kdy dosud nebylo podáno da ové tvrzení za p edcházející zda ovací období v p ípad , kdy p vodní lh ta pro jeho podání do dne smrti z stavitele neuplynula. I když lze pochopit zám r zákonodárce a státu na ádném výb ru daní, lh ta t í m síc k podání da ového tvrzení se jeví jako nep im en krátká z hlediska osoby spravující poz stalost. Pokud není správce poz stalosti, pop . vykonavatel záv ti, stanoven z stavitelovým po ízením pro p ípad smrti, ujímají se správy poz stalosti d dicové (§ 1677 odst. 1 Ob Z). Jelikož ve lh t t í m síc nelze ve v tšin p ípad p edpokládat jmenování správce soudem postupem podle § 157 ZZ , leží v takovém p ípad povinnost podání da ového tvrzení na d dicích. Vzhledem k tomu, že v tomto období nemusí být skon eno ani p edb žné šet ení, natož znám okruh d dic , kte í nesou tuto povinnost solidárn (§ 239b odst. 2 D), bude tato povinnost v n kterých p ípadech st ží v as splnitelná.

6.6. ŽIVNOST ZŮSTAVITELE

Od roku 2014 došlo také ke slad ní právní úpravy živnostenského zákona s ob anským zákoníkem. V ustanovení § 13 ŽZ je nov upraveno oprávn ní provozování živnosti do skon ení ízení o projednání d dictví³⁹ pro správce poz stalosti (namísto d ív jšího správce d dictví) a dále pro vykonavatele záv ti, náleží-li mu správa poz stalosti, a pro likvida ního správce. Nedot ena z stávají oprávn ní pro d dice ze zákona a ze záv ti a pro poz stalé

---

³⁸ Da ovým tvrzením se rozumí da ové p iznání, hlášení nebo vyú tování, viz § 1 odst. 3 D .

³⁹ Zákonodárci je t eba vytknout, že p í novelizaci tohoto ustanovení nesjednotil s novou úpravou pojem „ ízení o projednání d dictví“ jeho nahrazení za „ ízení o poz stalosti“, nicmén za použití l. II. odst. 1 zákona . 293/2013 Sb., dle kterého na místo procesních ustanovení staré úpravy vstupují odpovídající ustanovení zákona o zvláštních ízeních soudních, je význam tohoto pojmu nepochybný a v praxi jist nebude vyvolávat potíže.

manžele nebo registrované partnery, jsou-li spoluvlastníky majetku používaného k provozování živnosti.

Jako opomenutí zákonodárce je ovšem třeba spatřovat, že úprava v tomto ustanovení nezahrnuje dědice z dědické smlouvy. Na základě § 1476 ObZ se dědí na základě dědické smlouvy, ze závěti nebo ze zákona. Pokud živnostenský zákon umožňuje provozování živnosti po smrti z stavitele mimo osob správce pozstatosti a vykonavatele závěti pouze dědicům ze zákona a ze závěti, opomíjí stav, kdy budou po zstaviteli dědicové z dědické smlouvy. Zejména v případě, kdy dědickou smlouvou bude řešeno nabytí obchodního závodu, v rámci kterého je živnost vykonávána, jeví se jako zcela nelogické vyloučit takového dědice z možnosti pokračování v provozu živnosti z hlediska veřejného práva,⁴⁰ by mělo být takového dědice povoláno za správce pozstatosti soud na základě § 157 odst. 1 písm. a) nebo c) ZZ. Je však na místě doporučit v případě uzavírání dědické smlouvy ohledně obchodního závodu z stavitele také ustanovení dědice jako správce pozstatosti podle § 1556 odst. 1 ObZ, jelikož v takovém případě se povolání správce ujímá správy, jakmile se dozví o zstavitelově smrti (§ 1557 ObZ), aniž by musel čekat na povolání soudem.

7. ZÁVĚR

Hlavním záměrem práce bylo identifikovat a zhodnotit zejména ve výkonu správy pozstatosti a v možnostech dispozice s dědickým předpokladem potvrzením jeho nabytí. Základní změnou je od letošního roku přesunutí části právní úpravy do hmotného právního předpisu. Dědic získává právo na pozstatost nebo na poměrný podíl z ní okamžikem úmrtí z stavitele. Právní okamžik, kdy toto právo dospěje, ovšem závisí na různých okolnostech, zejména dědickém titulu. Ten, komu svídí jako dědický titul zákonná posloupnost, bude stejně jako doposud nabývat dědický okamžikem smrti z stavitele. Pokud však bude dědic dědit na základě závěti nebo dědické smlouvy, může být dospělost dědického práva vázána na splnění podmínky, doložení asu nebo pí povolání svěnského nástupce. Právo na pozstatost tak může dědic nabýt až s výrazným odstupem od okamžiku úmrtí z stavitele.

Úprava správy pozstatosti doznala značného rozšíření a to zejména díky aplikaci obecné úpravy správy cizího majetku. Výkon správy pozstatosti musí být prováděn tak, aby nedošlo ke snížení hodnoty pozstatosti. Do obanského zákoníku byla převzata úprava neodkladných

---

⁴⁰ Pokračování v živnosti je navíc umožněno také svěenskému správci, pokud zstavitel vložil obchodní závod do svěnského fondu pořízením pro případ smrti [(§ 13 odst. 1 písm. f) ZZ].

a zajišťovacích opatření v rámci institutu závaznosti. Realizace zajišťovacích opatření však bude nadále prováděna v zásadě stejnými postupy, jako při použití dřívějšího úpravy občanského soudního řádu.

Další významnou změnou, kterou je třeba hodnotit velmi pozitivně, je nová úprava postavení zástupců z hlediska rizika promlčení jejich pohledávek. Vítěle mohou nově uplatňovat pohledávky až po skončení řízení o závaznosti, aniž by se jejich pohledávka promlčila v důsledku délky trvání závaznostního řízení. Jako sporná se ovšem jeví otázka, nakolik smrt podnikatele znamená omezení zástupčích oprávnění pro prokuristu, pokud není tato záležitost mezi podnikatelem a prokuristou smluvně upravena, stejně jako státní jednání osoby vykonávající správu závaznosti a prokuristy.

Poněkud rozpačité reakce vyvolávají také změny ve věcných předpisech, novelizovaných ve vazbě na rekonstrukci. Zkrácení lhůty pro podání daného tvrzení za zástupce dřívějších šesti náti měsíce po úmrtí zástupce má být v nich kterých případech značně problematickou povinností dle. Jako zjevné opomenutí zákonodárce je třeba spatřovat nezahrnutí dle z důležitých smlouvy mezi subjekty, na které přechází do skončení projednání závaznosti živnostenské oprávnění. Problému však lze předejít a v případě uzavírání důležitých smlouvy ohledně obchodního závazku rovnou ve smlouvě ustanovit dle jako správce závaznosti ve vztahu k obchodnímu závazku.

Akoliv úprava důležitých práva výrazně čerpá z obecného zákoníku občanského, nepřijímá institut ležící závaznosti. Zatímco dle institut důležitých práva je možné vykládat na základě prvorepublikové a rakouské literatury a judikatury, není tak možné činit v případě správy a nabytí dle. Zde je na místě vycházet z komentářů a judikatury, které se váží k občanskému zákoníku z roku 1964 a 1950 a odpovídajícím předpisům procesním, jimiž jsou občanský soudní řád z roku 1963 ve znění ústavním od 01.01.1993, notářský řád z roku 1963 a občanský soudní řád z roku 1950. Jinak tomu je ovšem v případě odklad okamžiku nabytí dle, kdy je třeba hledat oporu v právní úpravě před 31.12.1950, tedy v obecném zákoníku občanském, zákonu o základních ustanoveních soudního řízení nesporného a v nesporném patentu.

Byť je kodexu vytýkána jako škodlivá také diskontinuitní redakční metoda a nedostatečná zpracovanost některých formulací a konstrukcí,⁴¹ zůstává kontinuita je dána v rámci právní úpravy obecného zákoníku občanského v jeho ústavnosti do 31.12.1950. Převážnou diskontinuitu v rámci právní úpravy předchozích desetiletí rozhodně nelze v případě důležitých práva zákonodárci

---

⁴¹ Viz ŠVESTKA, J. et al. op. cit. sub. 1, s. XLI.

vytátnat, nebo dle dřívejší redukce poizovací volnosti z stavitel a celkový předchozí koncept d dického práva se z pohledu dnešní doby zcela oprávněně jeví jako neudržitelný. Skutečnost, že za těchto úprav byla zvolena právní úprava tisícátých let minulého století, není dle mého názoru v d dickém právu na závadu, spíše naopak.

Záměr zákonodárce ponechat z předchozí právní úpravy způsob nabývání d dictví je ovšem na místě hodnotit jako pozitivní, nebo zaváděním odevzdávání d dictví soudem a znovuoobnovení ležící pozstalosti by bylo pro d dice velmi revoluční změnou. Nutnost podávání d dických přihlášek by z pohledu vnímání d dického práva širokou veřejností silně zatížila chápání a smysl celého procesu předchodu jmění pozstaviteli, a to patrně mnohem více než ostatní změny v d dickém právu, které občanský zákoník přináší.

8. POUŽITÉ ZDROJE

8.1. PRÁVNÍ PŘEDPISY

- i. Zákon . 293/2013 Sb., kterým se m ní zákon . 99/1963 Sb., ob anský soudní ád, ve zn ní pozd jších p edpis , a n které další zákony.
- ii. Zákon . 292/2013 Sb., o zvláštních ízeních soudních.
- iii. Zákon . 89/2012 Sb., ob anský zákoník.
- iv. Zákon . 280/2009 Sb., da ový ád, ve zn ní pozd jších p edpis .
- v. Zákon . 263/1992 Sb., kterým se m ní a dopl uje ob anský soudní ád.
- vi. Vyhláška Ministerstva spravedlnosti . 37/1992 Sb., o jednacím ádu pro okresní a krajské soudy, ve zn ní pozd jších p edpis .
- vii. Zákon . 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve zn ní pozd jších p edpis .
- viii. Zákon . 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve zn ní pozd jších p edpis .
- ix. Zákon . 40/1964 Sb., ob anský zákoník, ve zn ní pozd jších p edpis .
- x. Zákon . 99/1963 Sb., ob anský soudní ád, ve zn ní pozd jších p edpis .
- xi. Zákon . 95/1963 Sb., o státním notá ství a o ízení p ed státním notá stvím (notá ský ád), ve zn ní pozd jších p edpis .
- xii. Zákon . 142/1950 Sb., o ízení ve v cech ob anskoprávních (ob anský soudní ád), ve zn ní pozd jších p edpis .
- xiii. Zákon . 141/1950 Sb., ob anský zákoník, ve zn ní pozd jších p edpis .
- xiv. Císa ský patent . 208/1854 . z., kterým se zavádí nový zákon o soudním ízení v nesporných v cech právních (nesporný patent), ve zn ní pozd jších p edpis .
- xv. Císa ský patent . 946/1811 Sb. z. s., obecný zákoník ob anský, ve zn ní ú inném do 31.12.1950.

8.2. JUDIKATURA

- i. Rozsudek ze dne 14.06.2006, sp. zn. 32 Odo 169/2006.
- ii. Rozsudek ze dne 31.05.2005, sp. zn. 30 Cdo 967/2004.
- iii. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.05.2004, sp. zn. 22 Cdo 2285/2003, dostupný online na: <http://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/lezici-pozustalost-40679.html>.

- iv. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21.10.1997, sp. zn. 2 Cdon 1138/96, publikovaný v p íloze asopisu Soudní judikatura . 7/1998.
- v. Rozsudek M stského soudu v Praze ze dne 04.04.1972, sp. zn. 11 Co 48/72, uve ejn n pod Rc 42/1974 Sb. NS.
- vi. Rozhodnutí M stského soudu v Praze ze dne 13.09.1965, sp. zn. 11 Co 358/65, uve ejn n pod Rc 41/1966 Sb. NS.

8.3. KOMENTÁŘE

- i. ŠVESTKA, J. et al. *Ob anský zákoník : komentá . Svazek 1, (§ 1 až 654)*. Praha : Wolters Kluwer, 2014. 1736 s. ISBN 978-80-7478-370-8 (váz.).
- ii. SPÁ IL, J., et al. *Ob anský zákoník : komentá III. V cná práva, (§ 976 - 1474)*. Praha : C. H. Beck, 2013, 1260 s. ISBN 978-80-7400-499-5.
- iii. DRÁPAL, L., BUREŠ, J., et al. *Ob anský soudní ád I. § 1 až 200za*. Komentá . Praha : C. H. Beck, 2009, 1600 s. ISBN 978-80-7400-107-9.
- iv. ELIÁŠ, K. *Ob anský zákoník: velký akademický komentá : úplný text zákona s komentá em, judikaturou a literaturou podle stavu k 1.4.2008*. Praha: Linde, 2008, 2639 s. ISBN 978-80-7201-687-7.
- v. ROU EK, F., SEDLÁ EK, J., et al. *Komentá k eskoslovenskému obecnému zákoníku ob anskému a ob anské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl t etí, (§§ 531 až 858.)*. Praha : V. Linhart, 1936, 680 s.

8.4. MONOGRAFIE

- i. ELIÁŠ, K., HAVEL, B., BEZOUŠKA, P. a ŠUSTROVÁ, D. *Ob anské právo pro každého: pohledem (nejen) tv rc nového ob anského zákoníku*. Praha: Wolters Kluwer eská republika ve spolupráci s advokátní kancelá í PRK Partners, 2013, 315 s. ISBN 978-80-7478-013-4.
- ii. ELIÁŠ, K. *Nový ob anský zákoník s aktualizovanou d vodovou zprávou a rejst íkem*. Ostrava: Sagit, 2012, 1119 s. ISBN 978-80-7208-922-2.
- iii. MIKEŠ, J., MUZIKÁ , L. *D dické právo v teorii a praxi*. Praha : Leges, 2011, 432 s. ISBN 978-80-87212-79-0.
- iv. ŠVESTKA, J., DVO ÁK, J. a kol. *Ob anské právo hmotné*. 3. díl, 5. vyd. Praha : Wolters Kluwer R, 2009, 306 s. ISBN 978-80-7357-465-9.
- v. BÍLEK, P., ŠEŠINA, M. *D dické právo v p edpisech let 1925-2001 : Zákony s poznámkami*. Praha : C. H. Beck, 2001. ISBN 80-7179-590-9.

- vi. KR MÁ , J. *Právo ob anské V. Právo d dické*. 2. dopl. vyd. Praha : Všehrd, 1933, 139 s.
- vii. SVOBODA, Emil. *D dické právo*. Praha: Vesmír, 1921, 104 s.
- viii. MATOUŠ, R. *Rádce poz stalým po zem elých a padlých*. Praha : Nakladatel Jos. R. Vilímek, 1914, s. 43.
- ix. TILSCH, E. *D dické právo rakouské : se stanoviska srovnávací v dy právní*. Praha : Sborník v d právních a státních (Bursík & Kohout), 1905, s. 13.

8.5. ČLÁNKY

- i. BARTOŠ, J. O soupisech v d dickém a poz stalostním ízení. *Ad Notam*. Praha, 2013, ro . 19, . 3, s. 7 a násl. ISSN 1211-0558.
- ii. KARHANOVÁ, M. *Správce d dictví jako hmotn právní institut eského právního ádu*. *Ad Notam*. Praha : C. H. Beck, 2006, ro . 12, . 5, s. 141 až 148. ISSN 1211-0558.
- iii. Ob anský zákoník I. – V. se slevou 20 %. *Beck.cz* [online]. [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://www.beck.cz/obcansky-zakonik-i-v-se-slevou-20/>.
- iv. Ob anský zákoník - Komentá - Svazek I – VI. *Obchod.wkcr.cz* [online]. [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://obchod.wkcr.cz/obchod/pravo/obcansky-zakonik-komentar-svazek-i-vi.html>.